

CAPELEN DAMM

KLIMA- OG MILJØRAPPORT

Leder	3
Dette er Cappelen Damm	4
Våre klima- og miljømål	5
Avtrykk fra skog til bok	6
Bokens fotavtrykk	8
Nøkkeltall fra klimaregnskapet 2022	10
Regnskap og målsettinger i eget hus	11
Klimapåvirkning for elektronisk sammenlinget med papirbok	12
Åpenhetsloven	13
Vitenskapsbaserte klimamål	14

Cappelen Damm AS er sertifisert iht. FSC®, PEFC og Miljøfyrtårn.

Symbolet for bærekraftig skogbruk

Cappelen Damm AS er Miljøfyrtårn-sertifisert

Forlagets klimaregnskap er utført av Cemasis, etter den internasjonale «A Corporate Accounting and Reporting Standard». Beregninger i henhold til Scope 3 foretas basert på dagens forutsetninger og gjeldende valgte løsninger av leverandører. Faktorer som kan påvirke klimaregnskapet, er endringer i reglement ved lover og forskrifter fra lokale, nasjonale og internasjonale myndigheter og valgte løsninger hos leverandører. Ulike metoder for beregning av klimaregnskap vil gi ulikt resultat. Definisjonen som forlaget benytter ved begrepet «klimanøytralt forlag», er forlagets egne utslipp scope 1 og 2. Dersom forlaget endrer metode for beregning av klimaregnskap, vil dette kommenteres særskilt. Vi arbeider for å følge beste praksis. Samtidig vil vitenskap og kunnskap sette nye premisser som vil kunne endre forlagets strategier og klimaregnskap.

Ønsker du å vite mer om Cappelen Damms klima- og miljøarbeid i sin helhet, ta gjerne kontakt med miljøansvarlig Roy Jensrud. Eller les mer på [nettsiden vår](#).

Leder

Klimautfordringen verden står overfor krever forandring, og vi må alle delta i omstillingsprosessen som handler om at vekst og utvikling må ta hensyn til naturens tålegrenser, og støtte opp under FNs bærekraftsmål. Derfor skal vi snakke like mye om natur- og klimarisiko som klimagassutslipp. Risiko og muligheter knyttet til økosystemer skal integreres i forlagets planer og strategier. Cappelen Damm ønsker å bidra ved å spre kunnskap og skape debatt gjennom våre utgivelser, og ved å ta ansvar for at utgivelsene skaper minst mulig klimapåvirkning.

Vi står midt oppi en naturkrise – der tap av naturmangfold akselererer i stort tempo. Naturen og klimaet er gjensidig avhengig av hverandre. Vi kan ikke løse klimaproblemet ved å ødelegge naturen. Men hvordan håndterer vi dette i praksis? Hvordan ta vare på naturmangfoldet når samfunnet samtidig er avhengig av å bygge ut mer fornybar energi for å fase ut den fossile? Vi ser fram mot nye vitenskapsbaserte naturmål som kan legges til grunn for forlagets videre klima- og miljøarbeid.

Cappelen Damm er glad for at Åpenhetsloven nå er en del av norsk lovgivning. Dette er en lov om virksomhetens åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Cappelen Damm har vært tidlig ute med mange miljøtiltak. Det første vi gjorde tilbake i 2010, var å sertifisere forlaget for å bidra til mer ansvarlig skogsdrift både for naturen og for dem som jobber der. Vi begynte med klimaregnskap i 2018, og siden 2020 har vi laget årlige klima- og miljørapporter.

Vi er godt i gang med planmessig å kutte klimagassutslipp og redusere miljøavtrykket vårt i hele verdikjeden fra forfatter til leser.

Likevel ligger nok det meste foran oss. Ny kunnskap blir stadig tilgjengeliggjort også gjennom viktige Cappelen Damm-utgivelser.

Vi har hatt behov for mer spesifikk kunnskap om hvordan lesing og tilgjengeliggjøring av lesestoff påvirker miljøet, og ikke bare for papirboka, men også ebøker, lyd bøker og digitale læremidler. Hva er egentlig mest miljøvennlig – papirboka eller en elektronisk bok som du lytter til? I årets rapport kan du lese mer om «Miljøprestasjonen til elektronisk versus analog publisering av bøker». Dette er en del av Cappelen Damms offensive miljøarbeid der vi med økonomisk støtte fra Oslo Kommune har gjennomført et forskningsprosjekt sammen med NORSK INSTITUTT FOR BÆREKRAFTSFORSKNING (NORSUS).

Ny kunnskap og Cappelen Damms posisjon som Norges største forlag skal

bidra til å bevege alle aktører i forlagets verdikjede i stadig mer miljøvennlig retning.

Likevel – standarder som følges er ikke perfekte. Vi arbeider for å følge beste praksis, samtidig vil vitenskap sette nye premisser.

Alt henger sammen med alt – ingen kan gjøre alt – men vi kan alle gjøre noe.

I Cappelen Damm har vi arbeidet med klima, miljø og bærekraft i lang tid. Da vi i 2021 for første gang offentliggjorde vår klima- og miljørapport, var det i håp om å kunne inspirere andre – og oss selv – til å intensivere innsatsen for å redusere klimapåvirkningen i hele verdikjeden fra forfatter til leser.

Tom Harald Jensen
Administrerende direktør
Cappelen Damm

Dette er Cappelen Damm

Cappelen Damm er Norges største forlag. Vi utvikler, formidler, selger og distribuerer kunnskap, kultur og leseopplevelser til voksne og barn. Cappelen Damm lanserer analoge og digitale utgivelser innen alle sjangre i allmenntilgjengelighetsmarkedet og for alle utdanningstrinn i undervisningsmarkedene. Tilsammen lanserer forlaget omlag 3.000 nyutgivelser: innbundne førsteutgaver, digitale læremidler, lydbøker, e-bøker og pocketbøker. Dette utgjør, iht. Forleggerforeningens Bransjestatistikk nesten 40% av alle bokutgivelser i Norge. Vi er 400 ansatte i forlaget.

Hvor vil vi?

Cappelen Damm har som mål å være det mest bærekraftige forlaget i Norge.

Vi skal være klimanøytrale innen 2026 på egne utslipp og kompensere for uunngåelige utslipp. Vi synliggjør både konkrete handlinger og tiltak samt utviklingen til forlaget gjennom konkrete handlinger i en årlig klima- og miljørapport. På sikt skal vi bidra til å fjerne mer karbondioksid fra atmosfæren enn vi slipper ut.

Vi har som mål å redusere klimagassutslipp knyttet til produksjon av bøker med 42 prosent innen 2030 (i forhold til basisåret 2018) og med 84 prosent innen 2040.

CO₂-reduksjonen skjer via energieffektivisering, digitalisering, rasjonell og effektiv arbeidsflyt, nye materialløsninger og miljøvennlige distribusjonsløsninger.

Hva gjør vi?

For å redusere miljøbelastningen av vår virksomhet så mye som mulig, arbeider vi gjennom våre egne og samarbeidspartneres sertifiseringer.

Reduksjoner skjer enten ved å gjøre nåværende materialer og produksjonsmetoder mindre forurensende, eller finne nye og lavere utslippsalternativer.

Cappelen Damm er det eneste forlaget i Norge som er sertifisert Miljøfyrtårn, FSC®, PEFC og som benytter verktøyet PREPS. Vi har også signert Grønnvaskingsplakaten samt Grønne innkjøp.

Kort om sertifiseringsordningene og de andre initiativene:

- FSC og PEFC er miljømerkinger som stiller krav til at skogsdriften ikke fører til avskoging, at hogsten foregår kontrollert og at den tar hensyn til lokalbefolkningen. Dette omfatter både biologisk mangfold, økonomisk bærekraft og sosiale aspekter.
- PREPS er et verktøy for å sjekke at papirkvaliteter vi benytter ikke kommer fra kontroversielle kilder. Forlagets målsetting er ambisiøs: null avskoging og ingen fiber fra tropisk regnskog.
- Miljøfyrtårn er en anerkjent miljøsertifisering

av kontorbygg i Norge, og har gode HMS-rutiner og miljøstyring/miljøledelse i fokus. Miljøstyringen krever også dokumentasjon og beskrivelse av tiltak for energieffektivisering, gjenvinning av avfall, miljøsertifiserte leverandører og anskaffelser.

- Grønnvaskingsplakaten er en veileder for bedrifter som vil unngå grønnvasking og heller bidra konkret til at det grønne skiftet skjer raskere. Den er laget for å kunne favne alle FNs 17 bærekraftsmål. Gjennom å signere plakaten har Cappelen Damm gitt et løfte overfor kunder, samarbeidspartnere og ansatte og viser at vi ønsker å etterleve prinsippene etter beste evne.
- Grønne innkjøp er en separat plattform der man deler erfaringer og bygger kunnskap om hvordan bedrifter og det offentlige kan bruke innkjøpsmakten bedre. Målet er å ha en positiv påvirkning på klima, miljø og mennesker, og skape grønn konkurransekraft, gjennom 10 prinsipper for grønt innkjøpsnett.

42 %

Vi skal redusere CO₂-utslippene knyttet til bokproduksjon med 42 prosent innen 2030, ift. 2018-nivå.

84 %

Vi skal redusere CO₂-utslippene knyttet til bokproduksjon med 84 prosent innen 2040, ift. 2018-nivå.

2026

Vi skal være klimanøytrale innen 2026 på egne utslipp og kompensere for uunngåelige utslipp.

Våre klima- og miljømål

Vi ønsker å gi vårt bidrag til FNs bærekraftsmål og har utviklet en egen målsetting for dette arbeidet. Av totalt 17 bærekraftsmål har vi identifisert 9 der vi har størst mulighet til å utgjøre en positiv forskjell. Målene er ambisiøse og er en del av forlagets miljøarbeid.

Vi vil redusere miljøbelastningen mest mulig gjennom våre egne og våre samarbeidspartneres sertifiseringer.

Smarte miljø- og klimaløsninger

Vi skal redusere klimabelastningen med 42 % innen 2030 på trykte bøker.

Anstendig arbeidsforhold i leverandørkjeden

Vi skal være en aktiv pådriver for anstendige arbeidsforhold i vår leverandørkjede.

God og inkluderende arbeidsplass

Vi skal være det mest attraktive forlaget å jobbe i.

Bærekraftige produkter

Våre kunder skal være trygge på at forlagets produkter er bærekraftig produsert og av høy kvalitet.

Forlagets prioriterte FNs bærekraftsmål

Cappelen Damm prioriterer bærekraftsmål som skal sikre god helse, ansvarlig forbruk og produksjon, smarte miljø- og klimaløsninger og etiske samarbeid i leverandørkjeden. Dette skjer ved forlagets sertifiseringer Miljøfyrtårn, FSC og PEFC. Det er satt målbare klimamål der det er hensiktsmessig. Vi kaller dette kvantifisert bærekraft.

Avtrykk fra skog til bok

Det er mange ledd i bokens verdikjede. Cappelen Damm jobber med å redusere klimafotavtrykket i alle ledd. Noen grep kan vi ta selv, andre ganger påvirker vi gjennom samarbeidsavtaler og ved å stille miljø- og klimakrav til leverandørene våre.

Skogen

Skogen er matkilde og levested for dyr og vekster. Den gir vern mot vind, regn og solbestråling. Den er næringsvei, kulturbærer og et sted for rekreasjon og fritid. Tar vi vare på skogen, tar vi også vare på vårt eget livsgrunnlag, trivsel og økonomiske velstand.

Slik bidrar Cappelen Damm til bærekraftig skog:

- Vi har som strategi å bidra til null avskoging.
- Vårt mål er at vi kan spore opprinnelsen av treet som er benyttet i papiret vi bruker.
- Vi er FSC- og PEFC-sertifisert, og bidrar med det til forsvarlig skogsdrift.
- Vi dyrker ny skog gjennom Trefadder-prosjektet.

Design og materialvalg

For enhver bokutgivelse fra Cappelen Damm blir format, papir, innbinding, typografi og design vurdert med hensyn til kostnader og et ønske om lavest mulig klimapåvirkning. Våre bøker skal være tilgjengelige i alle kjente formater og tilrettelagt for fremtidige utgivelser.

Vi setter opplag – altså antall eksemplarer en bok trykkes opp i – ut fra det salgspotensialet vi forventer at boken vil ha. Vi har egne beregningsmodeller for å fastsette opplaget. Det påvirker vår klimapåvirkning. Et korrekt fastsatt opplag bidrar til færre bøker i retur, samt mindre behov for å resirkulere eller deponere bøker.

Papiret

Valg av bokpapir blir tatt ut fra FSC- og PEFC-sertifiseringene våre. Vi vurderer alltid muligheten for å bruke resirkulert papir og FSC 100 prosent. Målet vårt er å bruke papir som har et lavest mulig klimafotavtrykk, samtidig som det skal være tilgjengelig når vi trenger det.

Cappelen Damm utfører fiberanalyser av utvalgte bøker for å fastslå hva slags trefiber papiret inneholder. I 2022 var alt papir som ble analysert akseptabelt, ikke-kontroversielt og i henhold til forlagets krav til bærekraftig anskaffelse.

Tiltak i egen drift

Vi jobber kontinuerlig med å gjøre driften vår mer effektiv, og implementerer stadig nye energi- og miljøtiltak. Ved vårt hovedkontor i Akersgata bruker vi fjernvarme og strøm. Vi gjør byggetekniske forbedringer for å nå målet om 5 prosent reduksjon i energi-forbruket. Vi vil blant annet bytte ut lysarmaturer med LED med bevegelsessensorer der det er hensiktsmessig. Sentraldistribusjon AS, heleid av Cappelen Damm, skal fase ut dagens oljefyr innen 2025.

I Cappelen Damm optimaliserer vi interne arbeidsprosesser, vi reduserer papirbruken i forlaget og vi legger til rette for digitale arbeidsprosesser. Vi skal redusere bruken av skrivepapir med 30 prosent.

Vi legger til rette for mindre avfall i forlagsdriften. Målet er å redusere papiravfallet med 10 prosent – og å oppnå en generell gjenvinningsgrad på 70 prosent.

Vi skal redusere antall flyreiser med 10 prosent. Vi har som rutine å vurdere om en reise er nødvendig, om en reise kan erstattes av et digitalt møte og hvordan vi kan reise mest mulig miljøvennlig når vi først må reise.

Trykking og innbinding

Av våre egenproduserte bøker var hele 98 prosent i 2022 produsert med miljømerket FSC® eller PEFC. I 2011, vårt første år med sertifisering, var 57 prosent av egenproduksjonen miljømerket.

Cappelen Damm har utviklet en egen innbindingsmetode; Troy®-bindingen. Den forsterker bokens kvalitet og øker holdbarheten. Skolebøker som er Troy®-innbundet, har vesentlig lengre levetid selv ved hardhendt behandling. Det betyr at vi kan produsere færre bøker, og dermed

blir klimafotavtrykket lavere. Vi har ikke hatt noen reklamasjoner etter at vi innførte Troy®-bindingen. Troy®-binding er registrert varemerke og patentert av forlaget.

Transport til og fra trykkeri

13,8 prosent av bokens CO₂-utslipp kommer fra frakt av bøker til lager og til butikk. Som et klimatiltak leveres bøker kun to dager per uke fra trykkeri til lager.

Vi oppfordrer våre leverandører til å bruke lastebiler som har lavest mulig utslipp, og ber dem om å kombinere vår frakt med andre forlags bøker, slik at bilene fylles mest mulig opp for hver utkjøring.

Vi søker alltid grønne og bærekraftige transportløsninger der det er mulig.

Bokens klimapåvirkning kan være vanskelig å forstå. Forlaget har derfor regnet om noen tall til størrelser som er lettere å forholde seg til. Disse er ment som eksempler og er ikke eksakt validert tallmateriale.

Bokens klimapåvirkning

2022 var preget av kraftig ubalanse i tilbud og etterspørsel av råvarer. I tillegg har vi opplevd globale logistikkproblemer. Forlaget har i år dessuten hensyntatt ytterligere miljøfaktorer for å komplettere bokens fotavtrykk. Totalt antall trykte eksemplarer er økt i 2022.

Papir vs digital

En gjennomillustrert undervisningsbok medfører et utslipp på 702 g CO₂e per trykte eksemplar. Det er liten forskjell når e-bøker leses på lesebrett, smarttelefon, eller nettbrett.

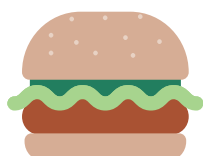
Resirkulert eller ikke?

Når vi velger papir, tar vi hensyn til både miljø og klima. Visste du at resirkulert papir kan ha høyere klimautslipp enn ferske fibre?

Streaming

En skjønnlitterær bok medfører et klimagassutslipp på 110 g CO₂e per lesning. E-bøker på smarttelefon har lavere utslipp, men det er ingen relevant forskjell mellom papirbøker som er heftet eller innbundet og e-bøker lest på bærbar PC, smarttelefon eller nettbrett.

Les en bok

Klimafotavtrykket fra en hamburger er på 1028 gram CO₂e. Med tanke på at avtrykket fra en bok er på 500 CO₂e, er vår påstand at du får mer ut av to bøker enn én hamburger.

Fra skog til bok

Av ett tre kan vi lage i gjennomsnitt 332 bøker.

0,5 kilo

Et menneske puster inn ca. 12–15 kg luft i døgnet, og ca. 4 prosent av dette kommer ut som CO₂. Det betyr at vi puster ut 0,5 kg CO₂ per døgn.

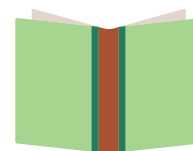
Korrektur på skjerm

Ved å gå over fra papirbasert til digital korrektur, har Cappelen Damm mer enn halvert det interne papirforbruket sitt fra 2018 til 2022.

Hardcover eller pocket?

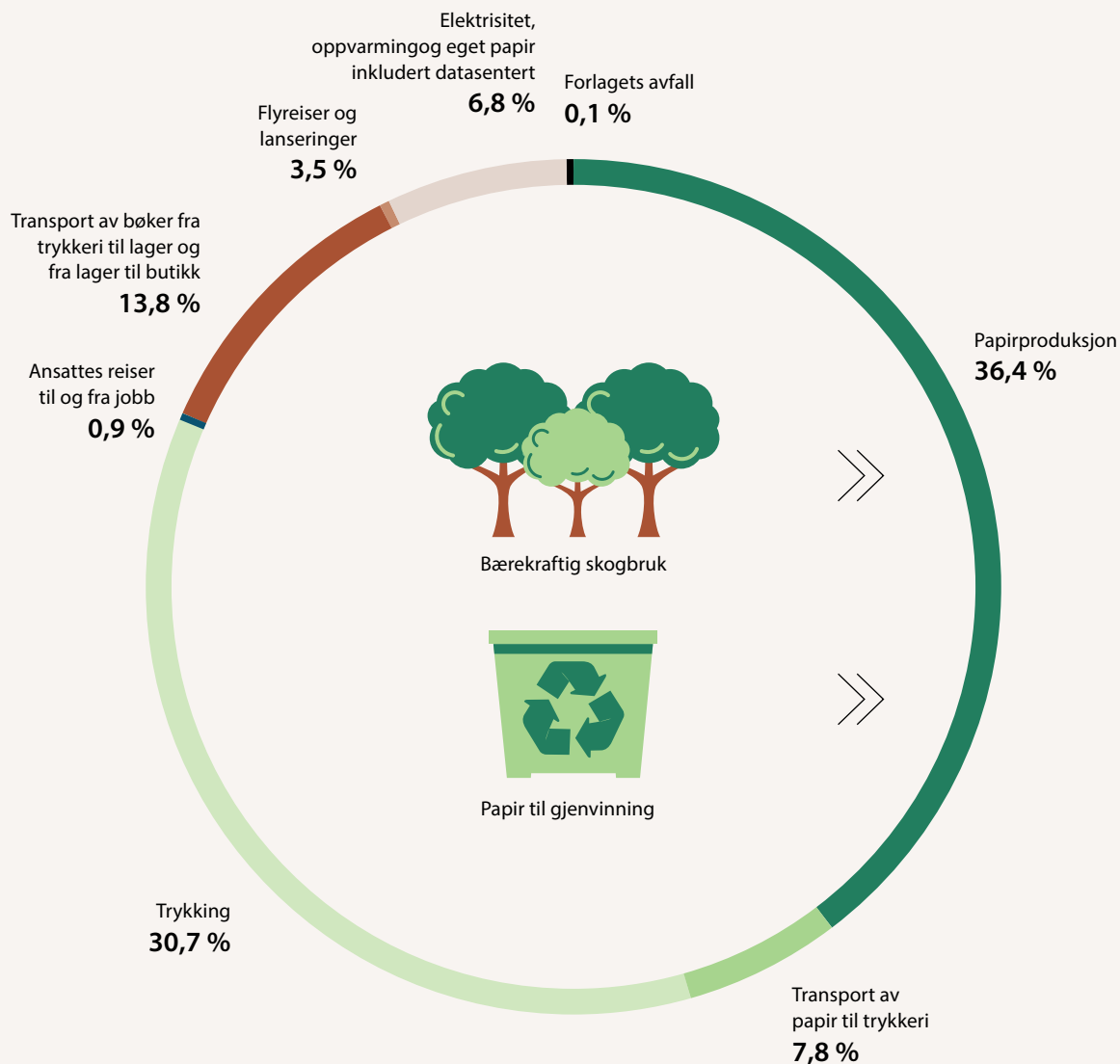
Pocketutgaven av en bok har i gjennomsnitt 25 prosent lavere klimagassutslipp enn en innbundet bok.

Bestselgeravtrykket

Valérie Perrins *Å vanne blomster om kvelden* var forlagets mest solgte bok i 2022. Cappelen Damm trykket 79 395 eksemplarer, som ga et klimafotavtrykk på 35 tonn CO₂e.

SLIK FORDELER CAPPELEN DAMMS KLIMAGASSUTSLIPP SEG

Reis i litteraturen

En flytur tur-retur Oslo-Bangkok for én person medfører et utslipp på 1016 kg CO₂e. Det tilsvarer utslippene fra produksjonen av 2032 bøker.

Bærekraftige anskaffelser

Alt Cappelens Damm kjøper inn av varer og tjenester skal være forankret i våre krav om bærekraftige anskaffelser slik som kontroll, åpenhet, respekt for menneskerettigheter og etisk adferd.

Energigjerrige bøker

For å produsere en gjennomsnittlig bok går det med 0,15 kWh. For samme mengde strøm kan du lese en bok i 25 timer under lyset fra en LED-pære på 6W.

Nøkkeltall fra klimaregnskapet 2022

Cappelen Damms klima- og miljørapport er en årlig gjennomgang av forlagets aktiviteter og forbruk som fører til klimagassutslipp. Dette innebærer direkte utslipp fra energiforbruk, drivstoff-forbruk, avfallshåndtering, reising, samt utslipp i verdikjeden (f.eks. produksjon og transport av produkter).

I klimaregnskapet regnes forbruket til forlaget i et gitt rapporteringsår om til tonn CO₂-ekvivalenter i tråd med den anerkjente internasjonale standarden for klimaregnskap, «the Greenhouse Gas Protocol».

Oversikten over våre utslipp er basert på tilgjengelig informasjon for beregning både for oss og alle øvrige aktører i forlagets verdikjede, samt antall utgivelser og eksemplarer. Det betyr at der det er leverandører som per i dag ikke kan fremlegge klimaavtrykk på våre produkter og tjenester, er ikke disse inkludert i forlagets energi- og klimaregnskap. Vi konstaterer derfor (som tidligere års beskrivelser) at klimapåvirkning av denne grunn kan øke og vil fortsette å øke når manglende informasjon blir tilgjengeliggjort. At deler av forlagets klimagassutslipp øker er også som forventet etter Covid-19, og driften av forlaget er tilbake til «den nye normale hverdagen». For klimaregnskap 2022 er klimafotavtrykk beregnet på 90 prosent av forlagets samlede bokproduksjon – en økning på 4 prosentpoeng fra 2018.

Vi har mål om å redusere våre klimagassutslipp med 50 prosent innen 2030. Når vi ser at forlagets klimaregnskap for 2022 øker på noen områder, er dette kombinasjon av flere årsaker som nevnt tidligere. 2022 var preget av kraftig ubalanse i tilbud/etterspørsel i tillegg til globale logistikkproblemer ved leveringer av papir til trykkeriene vi samarbeider med, samt vesentlig økte kostnader i verdikjeden. For sikring av leveranser av bøker til kunder har forlaget vært tvunget til å benytte alternative papir-

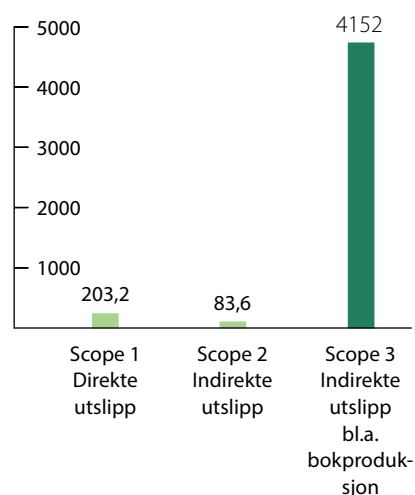
kvaliteter på noen utgivelser fremfor de foretrukne anbefalte papirkvaliteter med lavere CO₂e. Samtidig har vi benyttet papirkvaliteter med lavere klimapåvirkning på øvrige utgivelser samt primært benyttet trykkerier med lavere karbonintensitet og opprinnelsessertifikater på deres elektrisitet. Med disse tiltak viser forlagets klimaregnskap en reduksjon på 28 prosent siden 2018 på bokproduksjonen til tross for økning av antall produserte eksemplarer i 2022 sammenlignet med 2021. Forlagets klimaregnskap viser økning på fjernvarme på 236.7 % i forhold til 2021, noe som kommer av at utslippsfaktoren for fjernvarme i Kristiansand har økt med 4222 %. Denne ekstreme økningen skyldes at det var en mye større prosentandel av fyringsolje i fjernvarmeproduksjonen i forhold til tidligere år. Dette betyr at selv om forlaget hadde en reduksjon i antall kWh brukt i 2022 i forhold til 2021, har klimagassutslippene forbundet med fjernvarmebruket gått opp pga. ytre faktorer som er utenfor forlagets kontroll.

Cappelen Damm har for 2022 lagt inn ytterligere beregninger for klimagassutslipp ved at drift av forlagets dataservere og pendling for ansatte til og fra arbeid er kommet med. I tillegg er det i 2022 hensyntatt emballasje ved Sentraldistribusjon sammen med avfallshåndteringen samme sted.

Siden basisåret 2018 har vi likevel med disse nye faktorer redusert utslippene med 24 prosent, der scope 1 og 2 er redusert med 32 prosent, viste fjorårets klimaregnskap.

Reduksjon av forlagets utslipp skjer ved enten å gjøre nåværende komponenter mindre forurensende og søke produksjonsmetoder som har mindre klimagassutslipp, eller finne nye og lavere utslippsalternativer på materialer som inngår i den trykte bok.

Klimagassutslipp i 2022 (tCO₂e)

87 %

Nesten alle utslippene, dvs. 87 prosent, fra virksomheten er knyttet til trykking og produksjon av bøker.

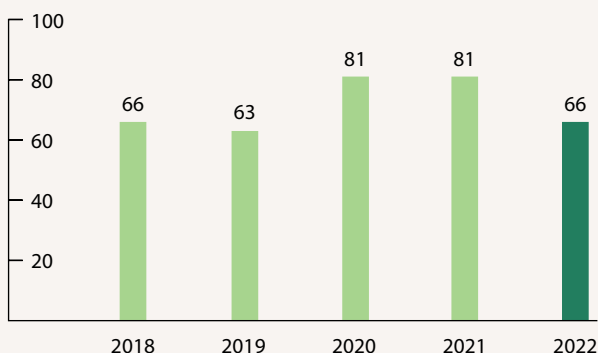
99 %

Det meste av våre driftsutslipp kommer fra fyring ved Sentraldistribusjon AS. Fra 2026 skal det ikke lenger brukes fyringsolje. Det vil gi et betydelig kutt i utslippene fra Scope 1.

Regnskap og målsettinger i eget hus

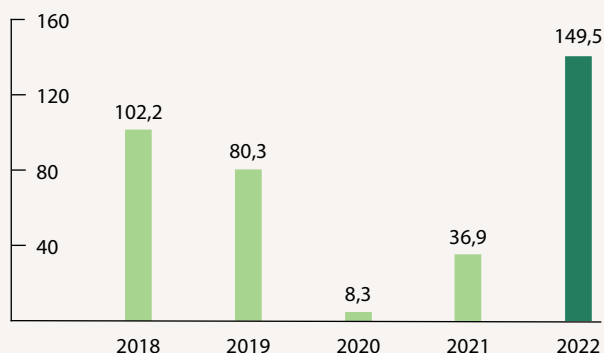
Under viser vi noen utvalgte tall fra klimaregnskapet til Cappelen Damms drift av hovedkontoret i Akersgata i Oslo, sammen med målsettinger og tiltak. Alle målsettinger som det henvises til, skal være fullført innen 2025.

Avfall og ombruk (%)
Mål gjenvinningsgrad: 70%

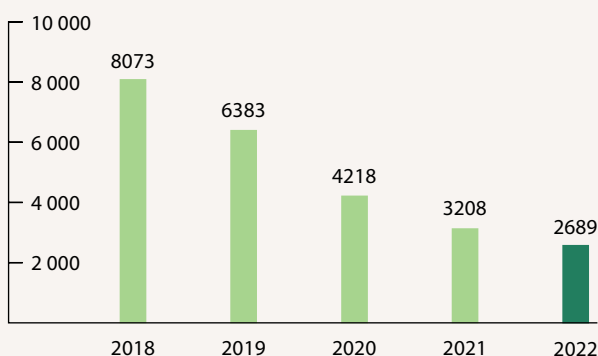
Tiltak: Kontinuerlig fokus på utsortering for opprettholdelse og forbedring av gjenvinningsgrad.

Flyreise (Co2e)
Mål: Vi skal redusere antallet flyreiser med 10 %.

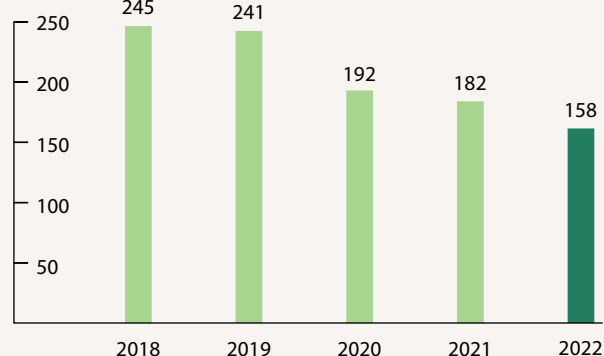
Tiltak: Der det er mulig skal videomøter erstatte fysiske møter.

Bruken av skrivepapir (Kilo)
Mål: Vi skal redusere bruken av skrivepapir med 30 % og redusere papiravfallet med 10 %.

Tiltak: Vi implementerer ny teknologi for å fremme papirløse korrekturprosesser der målet er at all korrektur skal være digital.

Energi (kWh per kvm.)
Mål for energiforbruk ved hovedkontoret: 140 kWh per kvm. Vi skal redusere forbruket med 5 % ift. 2020.

Tiltak: Bytte ut lysarmaturene til LED-belysning med bevegelsessensorer der dette er mulig/hensiktsmessig.

- 24 %

Cappelen Damm har redusert utslippene fra virksomheten (både direkte og indirekte utslipp) med 24 prosent sammenliknet med første måling i 2018.

- 49 %

Siden 2018 har vi redusert utslippene med 49 % per omsatt krone, 35 % per tittel utgitt og 38 % per ansatt.

+ 34 %

Cappelen Damm hadde en omsetningsvekst fra 2018 til 2022 på 34 prosent.

Klimapåvirkning for elektronisk bok sammenlignet med papirbok

Hva er mest miljøvennlig – å lese papirbøker eller bøker i elektronisk format? Cappelen Damm har samarbeidet med Norsus for å finne svar på dette spørsmålet, med økonomisk støtte fra Regionale Forskningsfond Oslo.

Vi har undersøkt alle prosessene knyttet til å gjøre en bok tilgjengelig for leseren, fra planting og høsting av trær til papir for papirboka og metaller og mineraler til elektroniske produkter for e-bøker og lydbøker, helt til papirboka eller det elektroniske produktet må avfallshåndteres.

Vi gjorde undersøkelsen på sort-hvitt bøker (romaner og sakprosa) og fargeillustrerte bøker (lærebok, sakprosa og barnebøker). Rapporten beskriver også alternativer for hvordan «leseren» inntar en bok, med et skille mellom skjønnlitterære sort-hvitt og fargeillustrerte bøker, da det har mye å si for størrelser, lesehastigheter, papirkvaliteter, brukstider for elektroniske produkter, og lignende.

For å gjøre undersøkelsen har vi brukt metoden som ofte kalles LCA (life cycle assessment). LCA kan oversettes til livsløpsvurdering, livsløpsanalyse, eller livssyklusanalyse på norsk. Det er en metode som krever at man har data om material- og energibruk for hele livsløpet til produktene og tjenestene man undersøker. Disse dataene kobles sammen

med modeller som beregner hvordan råvareforbruk, utslipp, og avfall påvirker miljøet. I vår analyse har vi sett på fem ulike slike modeller, som har tatt for seg klimabelastning, forsuring, overgjødning, påvirkning på ozonlaget og dannelse av fotokjemiske oksidanter. En del av disse begrepene kan høres vanskelige ut, men hovedhensikten med å inkludere alle er å sikre at man ikke har god miljøprestasjon innenfor et område som mer enn oppveies av dårlig miljøprestasjon på et annet.

Fra rapporten kan vi trekke ut en del viktig lærdom:

- Ingen av løsningene er konsekvent bedre enn alle andre innen alle miljøbelastningskategorier.
- Bruk av stasjonær PC er dårligst i alle miljøbelastningskategorier bortsett fra i ett tilfelle.
- Det er liten grunn til å hevde at elektroniske formater for bøker er bedre miljømessig enn papirbøker for skjønnlitterære bøker.
- For lærebøker har papirbøker bedre miljøprestasjon enn elektroniske formater, men forskjellene er veldig små når det brukes smarttelefoner, nettbrett eller lesebrett til bruk for e-bøker.
- Stasjonære og bærbare PC-er er lite egnet for lesing av, og enda mindre egnet for lytting til, bøker med de forutsetningene som er benyttet i

denne analysen på grunn av miljøprestasjonen.

- Analysen sier samtidig at jo mer du bruker et elektronisk produkt, jo mindre blir belastningen per lesing av e-bok eller lytting til lydbok. Derfor gir lesebrett rimelig høy belastning.
- Papirbøker bør leses så mange ganger som mulig og få et så langt liv som mulig. Det vil fordele miljøbelastning på flere lesinger, og langt liv gir karbonlagring.
- Lengre levetid for elektroniske produkter gir også bedre miljøprestasjon.
- Elektrisitetsbruk er ikke spesielt viktig for elektroniske bokplattformer i Norge, men er viktig i Europa og resten av verden, og klimapåvirkning til lytting av lydbok på ferie vil være langt dårligere enn for en papirbok eller e-bok.
- Analysen er veldig avhengig av hvilke forutsetninger som legges til grunn for levetider, brukstider, og andre slike parametere.

Vitenskapsbaserte klimamål

Science Based Targets-initiativet (SBTi) er et globalt organ som gjør det mulig for bedrifter å sette ambisiøse mål for utslippsreduksjoner i tråd med den nyeste klimavitenskapen.

Initiativet er et samarbeid mellom CDP, FNs Global Compact, World Resources Institute (WRI) og World Wide Fund for Nature (WWF) og en av We Mean Business Coalition-forpliktelsene. SBTi definerer og fremmer beste praksis innen vitenskapsbasert målsetting, tilbyr ressurser og veiledning for å redusere barrierer for adopsjon, og uavhengig vurderer og godkjenner selskapenes mål.

Den siste klimavitenskapen fra IPCC – beskrevet av FN som «kode rød for menneskeheten» – viser at det fortsatt er mulig å begrense den globale temperaturøkningen til 1,5°C, men vi er farlig nær den terskelen. Handling haster der det er essensielt med utslippskutt for å halvere globale utslipp før 2030 og oppnå netto-null før 2050.

Cappelen Damm søkte om SBTi-avtale i februar 2021, og 8. desember 2022 ble søknaden godkjent. Etter at søknaden ble sendt, er i perioden frem til inngåelse av avtalen Cappelen Damm Holding AS i 2022 fusjonert inn i Cappelen Damm AS. Fusjonen ble gjennomført regnskapsmessig med virkning fra 1. januar 2022. Fusjonen er gjennomført med regnskapsmessig kontinuitet etter prinsippet om selskapskontinuitet. Alle transaksjoner, kostnader og inntekter knyttet til de eiendelene, rettighetene og forpliktelsene som følger av fusjonen, skal fra dette tidspunktet henregnes til Cappelen Damm AS.

Cappelen Damm forplikter seg til å redusere scope 1 og scope 2 GHG-utslipp med 50 % innen 2030 fra et 2018 basisår, og å måle og redusere sine scope 3-utslipp.

Forlaget oppfordrer andre interessenter til å samordne seg med klimavitenskapen ved å forplikte seg til vitenskapsbaserte 1,5°C- og netto-null-mål.

Forlagets netto-null-mål har blitt validert og godkjent av SBTi, og Cappelen Damm har dermed forpliktet oss til å sette bedriftsomfattende utslippsreduksjoner i tråd med klimavitenskap med SBTi – <https://sciencebasedtargets.org/companies-taking-action#table>

Vi prioriterer grundig og langsiktig arbeid med de utslippene vi har mulighet til å faktisk påvirke. Konkrete tiltak som gir varige resultat, er vår førsteprioritet. Senere vil alle gjenværende utslipp bli nøytralisert (hvis aktuelt) i tråd med SBTi-kriterier før de når netto-nullutslipp.

[Les mer om Science Based Targets her](#)

DRIVING AMBITIOUS CORPORATE CLIMATE ACTION

Åpenhetsloven

Loven skal fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester. Allmennheten skal sikres tilgang til informasjon om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Loven pålegger blant annet virksomheter en informasjonsplikt og en plikt til å gjennomføre aktsomhetsvurderinger som skal redegjøres for i en rapport som legges fram – første gang senest 30. juni 2023.

Aktsomhetsvurderinger er risikobaserte og Cappelen Damm gjennomfører nødvendige prioriteringer som bidrar til å forutse, forebygge og minimere risiko i verdikjeden. Faktiske negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser som blir avdekket gjennom aktsomhetsvurderinger der det identifiseres manglende overholdelse av etiske retningslinjer, kan medføre avslutning av samarbeid. Prioritering av risiko for menneskerettigheter gjøres på bakgrunn av alvorlighetsgrad, omfang og sannsynlighet for potensiell negativ påvirkning eller skade.

Åpenhetsloven gjelder ikke for utenlandske selskaper som ikke er skattepliktig til Norge, men det betyr ikke at Cappelen Damm ikke er forpliktet til å

stille krav til våre underleverandører om overholdelse. For dem blir det en kontraktsforpliktelse og ikke en lovforpliktelse. Forlaget har vurdert offentlige bedrifter og etater (både produksjon og forvaltning – statlig og kommunal) til lav risiko. De er unntatt Åpenhetsloven, men vår vurdering unntas ikke.

Aktsomhetsvurderinger er en del av forlagets verdiskaping ved å kartlegge muligheter for å redusere kostnader, bedre forståelsen av markeder og strategiske leverandører og forsyningskilder, og

styrke kontroll med selskapsspesifikk forretnings- og operasjonell risiko. Forlaget benytter også aktsomhetsvurderinger i prekvalifiseringsprosesser for leverandører og andre forretningsforbindelser.

Dersom forlaget skulle avdekke kritikkverdige forhold i eget selskap, hos leverandørkjeden eller andre samarbeidspartnere, vil forlaget redegjøre for dette, samt hva forlaget har gjort og vil gjøre for å rette opp forholdet og påvirke på en positiv måte. Dette fremmer åpenhet og medfører at forbrukeren kan ta opplyste valg.

Aktsomhetsvurderinger blir gjort basert på illustrasjonen:

*Formidling av kunnskap.
Vårt ansvar siden 1829.*